

MUSTIKKAKANKAAN ASEMAKAAVAN LAAJENNUS

Utajärven kunta

Kaavan laatijan vastineet 23.3.2023-28.4.2023 nähtävillä olleeseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan

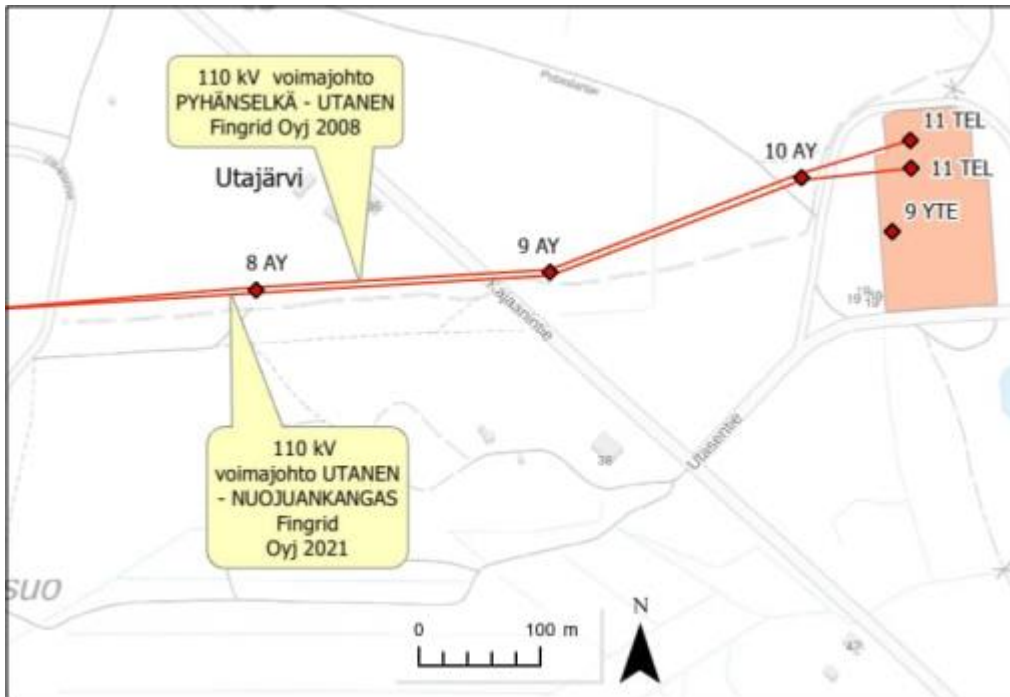
Sisältö

1	Lausunnot	2
	1.1.1 Fingrid.....	2
	1.1.2 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos.....	4
	1.1.3 Pohjois-Pohjanmaan museo	4
	1.1.4 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	6
2	Mielipiteet	6
	2.1.1 Utajärven Riistanhoitoyhdistys.....	6
	2.1.2 Mielipide 2	7

1 Lausunnot

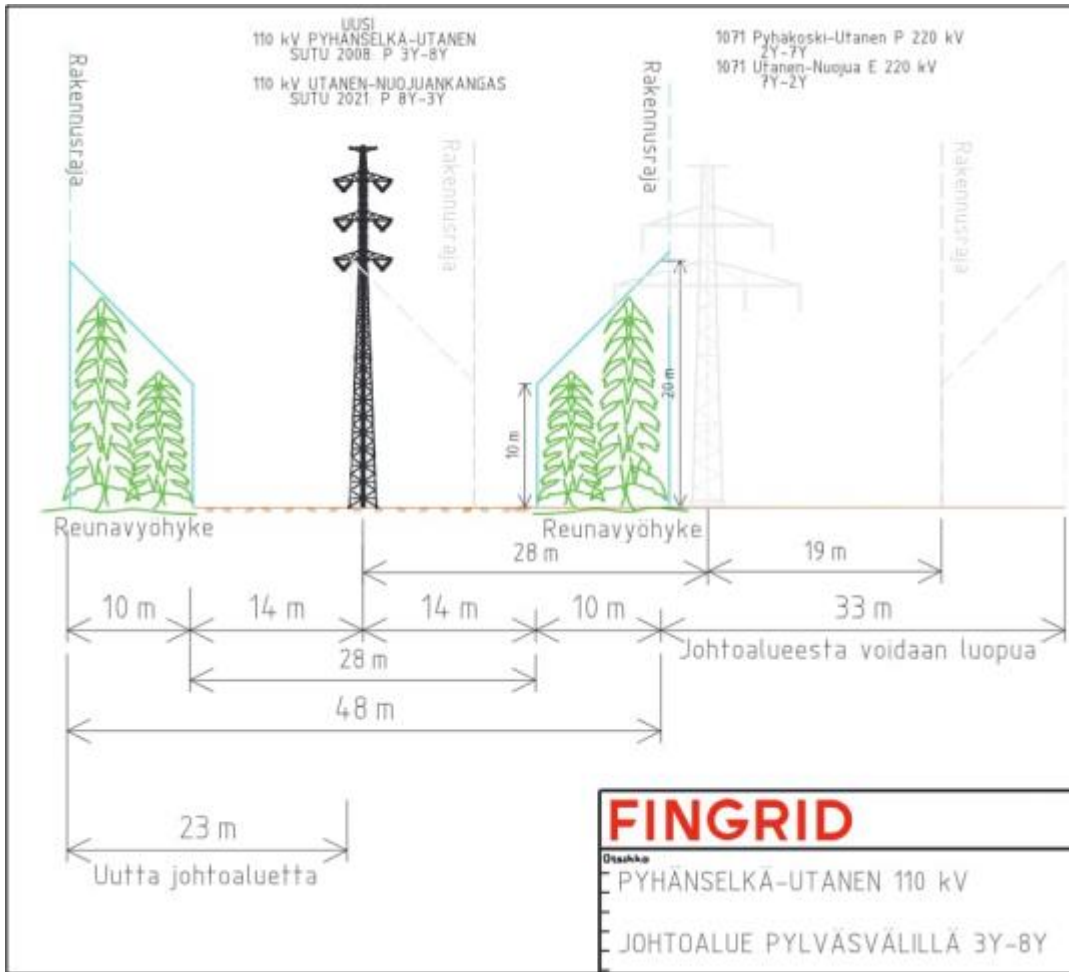
1.1.1 Fingrid

Alueella sijaitsee Fingrid Oyj:n 2 x 110 kV voimajohtot Pyhänselkä-Utanen ja Utanen - Nuojuankangas, jotka on uusittu äskettäin (kuva 1).

Kuva 1. Voimajohdot asemakaava-alueella

Asemakaavan kohdalla voimajohtoja varten on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 48 metriä leveälle johtoalueelle (kuva 2). Johtoalue muodostuu 28 metriä leveästä johtoaukeasta ja johtoaukean molemmin puolin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä, joilla puuston kasvua on rajoitettu. Rakennusrajoitusta merkitsevä rakennusraja kattaa koko voimajohtoalueen.

Kuva 2. 2x110 kV voimajohtojen poikkileikkaus pylväsvälillä 3Y-8Y.

Muistutamme kaavoituksen lähtökohdaksi seuraavista asioista, jotka on otettava huomioon suunnittelussa ja rakentamisessa voimajohdon läheisyydessä:

- Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa ristiriidassa sähköturvallisuuden kanssa eikä toiminta voi aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.
- Voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Em. rakenteet tai laitteet eivät pääsääntöisesti saa olla yli kaksi metriä korkeita. Rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia.
- Voimajohtoalue ei sovellu varastointiin eikä lastaukseen.
- Pysäköintialueet on osoitettava mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti johtoalueen ulkopuolelle. Pysäköintialueen sijoittamiseen voimajohtoalueelle tulee pyytää Fingridin lupa. Mikäli Fingrid toteaa alueen pysäköintiin soveltuvaksi, toiminnan harjoittajan tulee tehdä pysäköintialueesta Fingridin kanssa yksityisoikeudellinen sopimus.
- Voimajohtoalueella ja sen läheisyydessä on rajoitettu maanmuokkausta ja läjittämistä turvallisuussyistä.
- Voimajohtoaukealle voidaan istuttaa ainoastaan puita tai pensaita, joiden luontainen kasvukorkeus ei ylitä 4 metriä. Myös reunavyöhykkeillä puuston kasvua rajoitetaan.
- Johtoalueen maapohja ja puusto ovat maanomistajien omaisuutta. Johdon omistajalla on oikeus pitää voimajohtonsa kyseisellä alueella ja oikeus ylläpitää ja huoltaa sitä.
- Teiden ja katujen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, mitä liikenneviraston ohjeessa "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" (2018) esitetään.

- Voimajohdon rajoituksia maankäytölle käsitellään Fingridin julkaisemassa oppaassa Ohje voimajohtojen huomioon ottamiseen yleis- ja asemakaavoituksessa sekä maankäytön suunnittelussa, joka on ladattavissa Fingridin internetsivuilta <https://www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot/ohjeitakaavoittajalle/>.
- Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Risteämälausuntoyynnön voi lähettää osoitteeseen Fingrid Oyj, Risteämälausunnot, PL 530, 00101 Helsinki tai sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi. Risteämä voi olla myös esimerkiksi tie, katu, rakennelma, tai rakennus, joka sijoittuu voimajohdon läheisyyteen. Risteämälausunnossa esitetään kaavalausuntoa yksityiskohtaisemmin ne seikat ja turvallisuusnäkökohdat, jotka hankkeen suunnittelijan ja toteuttajan on voimajohdon kannalta otettava huomioon.

Kaavan laatijan vastine:

Alueelle sijoittuvan voimajohdon rakennusraja on huomioitu kaavaratkaisussa.

1.1.2 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Suunnittelualue sijaitsee n. 3 km etäisyydellä Utajärven keskustasta kaakkoon Kajaanintien (vt 22) eteläpuolella. Suunnittelualue rajoittuu koillisessa Kajaanintiehen, lounaassa Oulu-Kontiomäki rataa ja luoteessa Mustikkakankaan nykyiseen teollisuusalueeseen. Suunnittelualan pinta-ala on noin 72,4 hehtaaria.

Kaavoitettavan alueen infrastruktuurin suunnittelussa tulee huomioida, että alueelle tulee riittävä määrä paloposteja / palovesiasemia pelastuslaitoksen vedensaantia varten, mikäli alueen vesijohtoverkoston rakenne (vedentuotto, vedenpaine) tämän mahdollistaa.

Muutoin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ei Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksella ole lausuttavaa.

Kaavan laatijan vastine:

Lausunto merkitään tiedoksi ja huomioidaan alueen jatkosuunnittelussa.

1.1.3 Pohjois-Pohjanmaan museo

Utajärven kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museon lausuntoa koskien Utajärven Mustikkakankaan teollisuusalueen asemakaavan laajennuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Tämä Pohjois-Pohjanmaan museon lausunto koskee sekä rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa että arkeologista kulttuuriperintöä.

Suunnittelualue (noin 72,4 ha) sijaitsee Utajärven keskustaajamasta noin 3 km kaakkoon. Asemakaavan laajennuksen tavoitteena on mahdollistaa Mustikkakankaan teollisuusalueen asemakaavoitetun alueen laajentaminen teollisuuden ja logistiikan tarpeisiin sekä lähienergian kehittämismahdollisuuksia.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualan läpi jokseenkin pohjoiseteläsuunnassa kulkeva vanha maantie, ns. Keisarintie, kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY 2009). Linjaus on osoitettu voimassa olevassa yleiskaavassa tienä, jonka linjaus ja suhde ympäristöön tulee säilyttää. Maakuntakaavan tietä koskeva määräys paitsi edellyttää kulttuuriympäristön ja maakunnallisten arvojen säilyttämisen edistämistä sekä edellyttää rakennettujen

kulttuuriympäristöjen kokonaisuuksien ja ominaispiirteiden huomioon ottamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavamääräykset ovat pääosin toteutuneet Mustikkakankaan voimassa olevassa asemakaavassa, jossa keisarintien linjaus on huomioitu osoittamalla se osin suojaviheralueena ja osin maa- ja metsätalousalueena, pieni jakso on linjattu katualueeksi.

Suunnittelualuetta koskee myös maakuntakaavamerkintä mv-3: Matkailun vetovoima-alue/matkailun ja virkistysalueen kehittämisen kohdealue (Rokua-Oulujärvi). Mv-alueita koskevassa maakuntakaavamääräyksessä todetaan: Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistysalueiden ja -reittien muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen ja matkailukeskusten rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöön.

Suunnittelualueen itäpuolella sijaitsee myös valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö: Oulujoen ja Sotkamon reitin voimalaitokset → Utasen voimalaitos (RKY 2009).

Arkeologinen kulttuuriperintö

Aluetta on inventoitu vuonna 2013 osayleiskaavatyöhön liittyen. Alueelta tunnetaan kaksi muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä:

- Orikangas 1 (muinaisjäännösrekisterin tunnus 1000023676) kivikautinen asuinpaikka ja
- Keisarintie Välisuo (1000046435) kulkuväylä, tierakenteet/sillat

Orikangas 1 on kivikautinen asuinpaikka, jossa on havaittu kaksi löytökeskittymää. Havainnot ovat välittömästi Keisarintien eteläpuolelta inventoinnin aikana hiekalla olleista äestysurista. Tien pohjoispuolen tuolloin koskemattomaan metsään tehdyistä koepistoista ei asuinpaikkaan viittaavia havaintoja tehty, mutta olemassa olevien tietojen perusteella pesäkkeelliseltä vaikuttavan asuinpaikan mahdollista ulottumista tien pohjoispuolelle ei voida sulkea pois. Kohde sijaitsee suunnittelualueen etelärajalla.

Suunnittelualueen länsirajalla sijaitseva muinaisjäännöskohde Keisarintie Välisuo on kosteikkokohdalla oleva osuus Keisarintietä. Keisarintie kokonaisuudessaan on valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY) sisältyvä kohde. Vuoden 2006 tieinventoinnin (Vanha Oulu-Kajaani-maantie. Tieinventointi Utajärveltä Kajaaniin, Oulu 2006) mukaan suossa on säilyneitä puisia tierakenteita. Kohteen museokartan mukainen rajausta on ohjeellinen. Tämän osuuden pohjoisosaa tosin rikkoo vuosien 2017 – 2022 välillä yleiskaavassa maa- ja metsätalousalueeksi osoitetulle alueelle tehty tieyhteys kohti itää maantien varressa olevalle teollisuusrakennusten alueelle.

Kaavan yhteydessä on OAS:n mukaan varauduttu arkeologiseen inventointiin. Museon arvion mukaan vuonna 2013 tehdyn inventoinnin aikana nyt kyseessä oleva alue on inventoitu suhteellisen kattavasti, eikä koko alueen inventoinnille ole tarvetta. Ennen kuin kaavahankkeen vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön voidaan arvioida, tulee alueella kuitenkin toteuttaa arkeologiset tutkimukset seuraavasti.

Kohteessa Orikangas 1 tulee tehdä tarkkuusin inventointi (kajoava koekuopitus) asuinpaikan luonteen ja laajuuden selvittämiseksi erityisesti Keisarintien kohdalla ja sen pohjoispuolella. Kohteelle tulee esittää perusteltu aluerajaus.

Kohteessa Keisarintie Välisuo tulee tarkkuusin inventoinnissa/koetutkimuksessa selvittää tien vanha linjaus notkelman kohdalla sekä ennen muuta se, onko suossa säilyneitä tiehen liittyviä rakenteita

ja kuinka laajalla alueella niitä on. Selvityksessä olisi suotavaa saada ajoitettavia (lustoajoitus) näytteitä tie-/siltarakenteiden alimmista puista. Tutkimussuunnitelmassa tulee huomioida varautuminen näytteenottoon ja sen kustannuksiin. Kohteelle tulee esittää perusteltu aluerajaus.

Muinaismuistolain 15 §:n perusteella hankkeen toteuttaja vastaa arkeologisten tutkimusten kustannuksista. Tietoa arkeologisten kenttätöiden tilaamisesta sekä lista arkeologisista toimijoista on Museoviraston verkkosivuilla. Valitun toimijan tulee hakea kohteisiin tutkimuslupa. Kenttätutkimusten aloittamisesta ja ajankohdasta tulee ilmoittaa hyvissä ajoin Pohjois-Pohjanmaan museoon.

Arkeologisten tutkimusten tulosten perusteella arvioidaan mahdolliset jatkotutkimustarpeet sekä kaavoituksessa huomioon otettavat suojelulinjaukset.

Kaavan laatijan vastine:

Alueelle on laadittu arkeologinen tarkkuusinventointi alkukesän 2023 aikana lausunnon mukaisesti ja inventointiraportti on toimitettu Pohjois-Pohjanmaan museolle. Kaava-alueelle sijoittuva muinaisjäännöskohde on osoitettu kaavaluonnoskartalla inventoinnissa esitetyn rajauksen mukaisesti. Museon kanssa on pidetty muinaismuistolain (295/1963) 13 § mukainen neuvottelu 21.9.2023, jonka jatko-ohjeistuksen mukaisesti alueelta laaditaan täydentävä kone- ja lapiokaivuuna tehtävää tutkimus, jonka tulokset huomioidaan kaavan ehdotusvaiheessa. Neuvottelun muistio on kaava-aineiston liitteenä. Neuvottelussa ohjeistetun mukaisesti Keisarintie on osoitettu kaavakartalla tarkoituksenmukaisella merkinnällä sen nykyisellä sijainnilla.

Suunnittelualueutta koskevassa maakuntakaavamerkinnän mv-3 määräyksessä todetaan, että alueen maankäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota virkistysalueiden ja -reittien muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen ja matkailukeskusten rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöön. Kaavaratkaisussa on huomioitu kevyt liikenne alueen katuverkostossa. Kajaanintien ja jokivarren suuntaan on osoitettu suojaviheralueet ja laadultaan ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta.

1.1.4 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Traficomilla ei ole asiasta lausuttavaa.

Kaavan laatijan vastine:

Merkitään tiedoksi.

2 Mielipiteet

2.1.1 Utajärven Riistanhoitoyhdistys

Teollisuusalueen laajentuessa metsäiselle alueelle se vaikuttaa eniten metsäkanalintujen määrään. Metsän hävitessä se vaikuttaa poikastuottoon, joka loppuu kokonaan, aikaiset linnut vaihtavat aluetta ympärillä olevaan hakkaamattomaan metsään. Mahdollinen soidinalue häviää alueelta.

Jäniksen elinalue pienenee, mutta teollisuusalueella tienpenkoissa ja pihojen laidassa olevat heinikot, pajukot ja muu syömäkelpoinen kelpaa jäniksen ruuvaksi.

Hirvet ja metsäkauriit kiertävät alueen päivisin radan takaa ja alueen ulkopuolelta, mahdolliset aidat vaikeuttavat hirveen ja kauriiden liikkumista alueen läpi öiseen aikaan, niiden liikkussa juomaan läheiseen järveen.

Pienpetoja osalta liikkuminen vähenee alueella, mutta ei kokonaan loppu vaikka alueelle tulee rakennuksia.

Suurpedot karhu, susi ahma ja ilves välttävät alueella liikkumista, mutta eivät täysin lopeta läpi kulkua.

Kaavan laatijan vastine:

Mielipide merkitään tiedoksi. Alueelta on laadittu pesimälinnustoseelvitys alkukesän 2023 aikana, jonka tuloksien pohjalta alueen linnustollinen arvo todettiin vähäiseksi.

2.1.2 Mielipide 2

Esitän teollisuusalueen rajaa siirrettäväksi, nuolen osoittamasta kohdasta ja X:lla merkityn alueen pois rajaamiseksi. Ostimme tontin, myös nuolella osoitettu, huomioiden sen sijainnin, näkymien ja tulevaisuudessa arvon säilymisen vuoksi. Teollisuusalueen laajeneminen, mahdollisine melu- liikenne- ja valohaittoineen, noin lähelle olisi varmaan paikan arvoa alentava. Jokivarrella ei ole monta tällaista paikkaa ja voi olla, että niitä ei lisää ole mahdollista kaavoittaakaan.

Kaavan laatijan vastine:

Osallisen osoittama kiinteistö sijoittuu kaavoitettavan alueen ulkopuolelle, valtatieen toiselle puolen jokivarteen. Kyseessä olevaa kiinteistöä lähimmäksi sijoittuva teollisuusalueen osa on osoitettu ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialueeksi. Korttelin ja valtatieen väliin on jätetty suojaviheralue eikä kyseiseltä alueelta ole osoitettu uutta liittymää valtatieltä, vaan liikennöinti tapahtuu idempää, kauempaa kyseisestä kiinteistöstä.